

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет філософський
Кафедра теорії та історії культури

Затверджено

На засіданні кафедри теорії та історії культури
філософського факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.)

Завідувач кафедри

проф. Альчук М.П.

Силабус з навчальної дисципліни
«ФІЛОСОФІЯ КУЛЬТУРИ і МИСТЕЦТВА»,
що викладається в межах ОПП другого рівня
вищої освіти для здобувачів
зі спеціальності 033 – Філософія

Львів 2023

**Силабус курсу «Філософія культури і мистецтва»
2023-2024 навчального року**

Назва курсу	Філософія культури
Адреса викладання курсу	вул. Університетська, 1, дистанційно/ауд. 359
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Філософський факультет, кафедра теорії та історії культури
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	03-Гуманітарні науки 033-філософія
Викладачі курсу	Дарморіз Оксана Володимирівна, кандидат філософських наук, доцент
Контактна інформація викладачів	oksana.darmoriz@lnu.edu.ua
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Також можливі он-лайн консультації через Skype або подібні ресурси. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	
Інформація про курс	Дисципліна «Філософія культури і мистецтва» є вибірковою дисципліною з спеціальності «філософія» для освітньої програми «Філософія», яка викладається в 3 семестрі в обсязі 3 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація курсу	Курс присвячений розгляду культури як сфери формування цінностей та смислів, що охоплює усі прояви людського та спільнотного буття - релігію, ідеологію, мистецтво, повсякдення тощо. Це питома і важлива компонента творення людини як особистості та групи як спільноти/су-спільноти. В часі війни культура в її матеріальному та ідейному вимірах є загроженою з боку агресора, але водночас вона активно продукує нові ідеї, форми, взаємодії. Курс пропонує поглянути на українську культуру в часі сучасної війни; з'ясувати її роль у формуванні світоглядних засад та ідентичності українця, репрезентації української позиції у світі; роздумати над питаннями взаємодії російської та української культур, чи сприяє культура військовій агресії та чи дієвою є політика cancel culture щодо російської культури.
Мета та цілі курсу	Мета курсу – сформувати у студентів загальні знання про культуру та розглянути різні форми української культури у часі війни, з'ясувати чи відображена українсько-російська війна у представників

	інших культур Цілі курсу: ☐ надати слухачам курсу засадничих знань з теорії культури; ☐ представити специфіку української культури, ☐ аналізувати культурні явища, події, феномени в історичному контексті та сучасності; ☐ сформувати навички аргументованого обґрунтування різних позицій щодо питань культури та формування власної, а також ведення дискусій щодо актуальних питань сьогодення. ☐ ефективно працювати з інформацією, добирати необхідну інформацію з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати
Обсяг курсу	1 семестр: 36 год. аудиторних занять. З них 18 год. лекцій, 18 год. практичних занять та 54 год. самостійної роботи
Очікувані результати навчання	Після завершення курсу студент має Знати: . теоретичні засади осмислення культури, головних представників теорії культури; головні дефініції, форми, явища, етапи розвитку культури як форми індивідуального та спільнотного буття; . специфіку української культури, основні етапи та представників, особливості розвитку української культури в часі війни; . проблеми, перед якими постає культура (зокрема й українська) у воєнний час; можливості/неможливості вирішення цих проблем; . специфіку взаємодії окремих культур та їх форм у воєнний час. Вміти: . застосовувати набуті знання у публічних та міжособистісних дискусіях; . сформувати загальні уявлення після пошуку та аналізу різномірних фактів, критично їх осмислювати; . визначати кризові та еволюційні явища в культурі; . поєднувати знання про культуру із іншим знанням.

Ключові слова	Культура, суспільство, людина, масова культура, типологія культури, культурна ідентичність, форми культури, предметність культури, аксіологія, цінність, смисл, історія культури, соціокультурний розвиток
Формат курсу	дистанційний
Теми	Проведення лекцій, семінарських занять та консультацій для кращого розуміння тем
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці семестру
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з спеціалізованих філософських дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату, розуміння джерел.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, колаборативне навчання, дискусії, наукові доповіді.
Необхідне обладнання	
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: 100 балів вираховується як 100% опрацьованих завдань. Підсумкова максимальна кількість балів -100. Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, вирішення кейсу). Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Схема курсу

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література.*** Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Завдання для самостійного опрацювання
1/1.09/2	Тема «Культура в житті людини». Що таке культура. Дефінніції культури. Культура як сфера людського буття та взаємодії. Форми культури. Культура та суспільство. Культура та цивілізація. Світова та національна культура.	лекція			
2/7.09/2	Культура як спадщина. Культура як традиції. Культура як система норм. Культура як творчість. Культура як діяльність.	Семінарське заняття	Віталій Янковий. Неминучість повернення до спільноти// https://zbruc.eu/node/82687 Гілен П., Ляйстер Т. Культура в підмурках громадянського суспільства: зб. Статей / Паскаль Гілен, Тайс Ляйстер; пер. з англ. Я. Стріха. – Харків: IST Publishing, 2018. – 120 с Бауман З. Лекція про сучасний час, який постійно втікає // https://texty.org.ua/articles/48404/Le	Підготовка до дискусії на семінарському занятті, опрацювання літератури, пошук актуального контенту на заявлену тему	

			kcija_pro_suchasnyj_chas_jakuj_pos_tijno_vtikaje-48404/ Бауман З, Плинні часи. Життя в добу непевности. К.: Критика. 2013.		
2/7.09/2	Тема «Війна як соціокультурний феномен: культура у війні чи війна культур» Природа та причини виникнення воєн. Війна в історії. Війна за територію. Війна за незалежність. Справедлива війна. Інформаційна війна. Гібридна війна. Військова здобич. Наслідки воєн. Часова координата буття культури та історичні типи культури.	лекція			
2/8.09/2	Самовідчуття людини в часі війни. Проблеми безпеки та небезпеки. ПТРС. Війна та проблема знищення людини та культури, руйнування людських взаємовідносин.	Семинарське заняття	Клаузевіц К. фон. Про війну. Частина перша. Львів: Астролабія, 2015. Частково- https://astrolabium.com.ua/pro_vijnu_ch_i-karl_filip_gotlib_fon_kljauzevic.htm 1 Кепс Рон. Як писати про війну. Львів, Смолоскип, 2022 Війна і суспільство. Круглий стіл «Філософської думки» // https://dumka.philosophy.ua/index.php/fd/article/download/67/68/125	Підготовка до дискусії на семінарському занятті, опрацювання літератури, пошук актуального контенту на заявлену тему	
3/14.09/2	Тема: «Мораль в часі війни»	Лекція			

	Мораль та моральність. Мораль у мирний та військовий час. Моральні цінності. Моральний та професійний обов'язок				
3/14.09/2		Семінарське заняття	Арендт Х. Айхман в Єрусалимі. Розповідь про банальність зла. – К.: Дух і літера, 2021. Йонас Ганс. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації // https://shron1.chtyvo.org.ua/Yonas_Hans/Pryntsyp_vidpovidalnosti_U_p_oshukakh_etyky_dlia_tekhnolohichnoi_tsyvilizatsii.pdf Володимир Станчишин про етику і мораль у час війни // https://www.youtube.com/watch?v=oXXILjBxkX0 (переглянути?) Кебуладзе В. Філософія насильства // https://zbruc.eu/node/90688 Єрмоленко А. Спротив замість перемовин (відповідь Юргену Габермасу) // https://nv.ua/ukr/opinion/vijna-rosiji-chi-zupinit-putina-porazka-ukrajini-ostanni-novini-50246250.html Габермас Юрген. Війна та обурення // https://blog.sashko.me/p/vijna-ta-oburennja	Підготовка до дискусії на семінарському занятті, опрацювання літератури, пошук актуального контенту на заявлену тему	

3/15.09/2	Тема. «Релігія в часі війни: виклики та відповіді часу» Релігія як форма культури. Соціокультурні форми релігії. Роль релігії у війні.	Лекція			
4/21.09/2		Семинарське заняття	Тейлор Ч. Секулярна доба. К.: Дух і літера, 2013 // https://chtyvo.org.ua/authors/Taylor/Charles/Sekuliarna_doba_Knyha_1/ Мельник М. Релігійна антропология війни. Як бреше Російська православна церква // https://zaxid.net/religiyna_apologiya_viyni_n1540315	Підготовка до дискусії на семінарському занятті, опрацювання літератури, пошук актуального контенту на заявлену тему	
4/21.09/2	Тема. «Ідеологія та пропаганда як елементи соціокультурного впливу» Ідеологія та культура. Структура та функції ідеології. Пропаганда як ідеологічний конструкт. Пропаганда в часі російсько-української війни	Лекція			
4/22.09/2		Семинарське заняття	Війна, російська пропаганда, дерусифікація — інтерв'ю з істориком Владленом Мараєвим // https://suspilne.media/266667-vijna-rosijska-propaganda-derusifikacia-intervu-z-istorikom-vladlenom-maraevim/ ресурс	Підготовка до дискусії на семінарському занятті, опрацювання літератури, пошук актуального контенту на заявлену тему	

			https://detector.media/category/propaganda_vplyvy/ Серж Московічі. Стратегії пропаганди і колективного навіювання // http://www.ji.lviv.ua/n30texts/moskovichi.htm Пітер Померанцев: Мета російської пропаганди - щоб ніхто нікому не довіряв // https://www.pravda.com.ua/articles/2015/03/31/7063251/ Ле Бон Г. Завдання проводу. – Львів, 1939.		
4/28.09/2	Тема. «Проблема ідентичності в часі війни» Поняття ідентичності. Механізми ідентифікації. Індивідуальна та групова культурна ідентичність. Біженці від війни та проблеми ідентичності: Втрата ідентичності. Пошук ідентичності. Збереження ідентичності.	Лекція			
5/28.09/2	Війна в Україні: загроза та можливість для національної ідентичності	Семинарське заняття	Ентоні Сміт. Національна ідентичність. К., 1994. // http://litopys.org.ua/smith/smi.htm Наталя Кривда про сучасну війну як війну ідентичностей https://www.youtube.com/watch?v=A1H1HCaL4o8	Підготовка до дискусії на семінарському занятті, опрацювання літератури, пошук актуального контенту на заявлену тему	

5/29.09/2	Тема: «Як позбутися культурного колоніалізму?» Українська культура як колоніальна. Проблема культурного колоніалізму. Постколоніалізм та посттоталітаризм. Постколоніальний культурний статус України. Сучасна війна як можливість позбутися культурної колоніальної залежності.	Лекція			
5/5.10/2	Обговорення проблеми культурного колоніалізму в Україні на основі опрацьованої літератури	Семінарське заняття	Рябчук М. Постколоніальний синдром. Спостереження. К.: К.І.С.,2011. Павлишин М. Козаки з Ямайки: постколоніальні риси в сучасній українській культурі // https://chtyvo.org.ua/authors/Marko_Pavlyshyn/Kozaky_v_Yamaitsi_po_stkoloniialni_rysy_v_suchasni_ukrainskii_kulturi/ Томпсон Е. Трубадури імперії // http://izbornyk.org.ua/thompson/tom.htm	Підготовка до дискусії на семінарському занятті, опрацювання літератури, пошук актуального контенту на заявлену тему	
6/5.10/2	Тема: «Мистецтво і війна» Мистецтво як спосіб відображення реальності та рефлексії над нею. Види мистецтва. Особливості розвитку мистецтв в українській культурі. Сучасне мистецтво про війну	Лекція			

	Мистецтво про війну. Мистецтво у війську. Українське мистецтво про сучасну війну.		Покальчук Олег. Навіщо потрібне мистецтво під час війни? // https://zn.ua/ukr/SOCIUM/dlja-choho-potribne-mistetstvo-pid-chas-vijni.html	Підготовка до дискусії на семінарському занятті, опрацювання літератури, пошук актуального контенту на заявлену тему	
6/6.10/2	Тема: «Проблема збереження культури в воєнний час» Війна та небезпека для культурних об'єктів. Культурні політики щодо збереження культурних об'єктів в мирний та воєнний час. Загрози для музеїв, архітектурних пам'яток, евакуація мистецької спадщини. Проблеми відбудови зруйнованих пам'яток.	Семінарське заняття			
	Обговорення проблеми збереження культурної спадщини під час та після війни. Представлення опрацьованого самостійно контенту		Колодка І. Пам'ятки культури та збройні конфлікти: захист та збереження // https://spadshchyna.lviv.ua/pamyatky-kultury-ta-zbrojni-konflikty-zahyst-ta-zberezhennya-2/ «Нас чекають великі дискусії як відбудувати знищені міста, – Ірина Мацевко // https://spadshchyna.lviv.ua/nas-chekayut-velyki-dyskusiyyi-yak-vidbudovuvaty-znyshheni-mista-iryna-maczevko/	Підготовка до дискусії на семінарському занятті, опрацювання літератури, пошук актуального контенту на заявлену тему	

			Марія Кравченко. Відновлені з попелу: пам'ятки культурної спадщини після II Світової Війни, яку було ініційовано (відео) // https://spadshchyna.lviv.ua/vidnovleni-z-popelu-pamyatky-kulturnoyi-spadshhyny-pislya-ii-svitovoyi-vijny/		